

Aluevaltuusto 9.6.2026 § 45

§ 45

Vastauksen antaminen valtuutettu Noreksen ja 37 muun aluehallitukselle osoittamaan kysymykseen koskien FGM:n ja ihmiskaupan riskien ehkäisystä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Westergård Mikaela
Mustakari-Ilovuori Anu

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen tiedoksi

Vastaus aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

1. Miten hyvinvointialue varmistaa, että perhekeskuksen palvelut, esimerkiksi neuvola, oppilashuolto- sekä muut lapsiperheiden palvelut, tunnistavat FGM:n ja alaikäisiin kohdistuvan ihmiskaupan riskit? Onko käytössä yhtenäinen, ajantasainen ja velvoittava toimintamalli ja tehdäänkö kuntien kanssa yhteistyötä?

Hyvinvointialueella toimiva Female Genital Mutilation (FGM) -verkosto ehkäisee tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomista ja tukee silpomisen kokeneita yhdenmukaisten toimintaohjeiden avulla. Verkosto kokoaa yhteen alueen palvelut, kunnat ja järjestöt ja varmistaa ajantasaiset toimintamallit esimerkiksi neuvolaan, opiskeluhuoltoon, sosiaalipalveluihin ja varhaiskasvatukseen. Ammattilaisten osaamista vahvistetaan jatkuvilla koulutuksilla ja ohjeistuksia päivitetään säännöllisesti. Neuvolassa FGM otetaan puheeksi raskauden alkuvaiheessa ja laajoissa tarkastuksissa, ja asia dokumentoidaan, kun taas opiskeluhuollossa riskiä arvioidaan tapaamisten yhteydessä. Kaikilla ammattilaisilla on velvollisuus toimia epäilyn herätessä, ja tarvittaessa tehdään lastensuojelu- ja poliisi-ilmoitukset.

2. Otetaanko FGM:n ja ihmiskaupan riskit järjestelmällisesti puheeksi laajoissa terveystarkastuksissa peruskoulussa sekä

toisella asteella? Miten varmistetaan, että ammattilaisilla on osaaminen kysyä näistä herkästi ja turvallisesti trauma- ja väkivaltatietoisien työtöiden mukaisesti?

Perusopetuksen 1., 5. ja 8. luokan laajoissa sekä toisen asteen 1. vuosikurssin terveystarkastuksissa FGM otetaan järjestelmällisesti puheeksi silloin, kun taustatiedot viittaavat riskiin, ja sama koskee valmistavan opetuksen terveystarkastuksia sekä toisen asteen ensimmäisen vuosikurssin tarkastuksia. Lisäksi huomioidaan perheellisten opiskelijoiden lasten mahdollinen FGM- riski. Ammattilaisten osaaminen varmistetaan siten, että opiskeluhuollon yhteisiin ohjeisiin on laadittu Ihmisoikeusliiton kanssa valmiit vuorosanat sensitiiviseen puheeksiottoon, ja henkilöstöä koulutetaan trauma- ja väkivaltatietoiseen työtöteeseen vuosittaisissa FGM-verkoston koulutuksissa.

Myös lähisuhde- ja perheväkivaltatyön yksikkö Omatila suunnittelee muiden toimijoiden kanssa koulutusta koko hyvinvointialueen henkilöstölle. Koulutuksen teema on väkivallan tunnistaminen ja puheeksiottaminen. Koulutus on jatkuvaa, jolloin voimme varmistaa hyvinvointialueen henkilöstön osaamisen.

Ihmiskaupan tunnistamiseen liittyviä koulutuksia järjestetään hyvinvointialueella sekä henkilöstö voi osallistua kansallisiin teemaa käsitteleviin koulutuksiin.

3. Mitä keskeisiä tunnuslukuja hyvinvointialue seuraa (esim. riskiepäilyt, puheeksiotot, lastensuojeluilmoitukset, koulutusten kattavuus)? Jos systemaattista seurantaa ei ole, aikooko hyvinvointialue ottaa sen käyttöön?

Neuvolassa seurataan lähisuhdeväkivaltakyselyn toteutumista. Kysely tilastoidaan potilastietojärjestelmään. Tiivis yhteistyö erikoissairaanhoidon kanssa mahdollistaa sen, että erikoissairaanhoido välittää tiedon, jos sairaalaan saapuu asiakkaita, joiden kanssa FGM:n puheeksiottoa ei ole tehty. Neuvolakortissa tulee olla merkintä asiasta. Sairaalaan ollaan neuvolaan yhteydessä ja tehdään HaiPro-ilmoitus, jos sinne saapuu asiakas, jolle silpominen on tehty ja tästä ei ollut etukäteen tietoa.

Lastensuojelun osalta omaa syykoodia ei ole vaan syykoodiksi valitaan esimerkiksi lapsen pahoinpitely. Hyvinvointialue noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen laatimia syykoodeja.

4. Miten hyvinvointialue varmistaa toimivan yhteistyön esimerkiksi koulujen, poliisin ja lastensuojelun välillä tilanteissa, joissa epäillään alaikäisen viemistä ulkomaille silpomista tai avioliittoon pakottamista varten? Miten varmistetaan, että huolta herättävissä tilanteissa tehdään

viiveettä lastensuojeluilmoitus ja että siihen reagoidaan kiireellisesti?

Hyvinvointialueen FGM-verkosto koostuu eri alojen ammattilaisista. Palvelulinjoilla on omat toimintaohjeet näitä tilanteita varten sekä ohjeistus tehdä tarvittaessa lastensuojeluilmoitus. Opiskeluhuollon palveluilla on yhteinen toimintaohje oppilaitosten henkilökunnan kanssa ja siinä on toimintamalli silpomisen puheeksi ottamiseen ja siihen, että silpomisesta tai sen uhasta tehdään aina ilmoitus lastensuojelulle ja poliisille. Lastensuojeluun virka-aikainen päivystys arvioi välittömän vaaran ja on tarvittaessa yhteydessä poliisiin ja rajavartiostoon. Yhteistyö toimii sujuvasti. Tarvittaessa avataan palvelutarpeen arviointi tai tarkistetaan asiakassuunnitelmaa.

5. Miten varmistetaan, ettei yksittäisen ammattilaisen epäröinti tai virhetulkinta johda siihen, että lastensuojeluilmoitus jää tekemättä tai riski jää tunnistamatta?

FGM-verkosto järjestää toistuvasti koulutustilaisuuksia asiasta lasten ja perheiden kanssa työskenteleville ammattilaisille. Myös sosiaalipalveluiden neuvonta sekä lastensuojelu kouluttaa ja informoi yhteistyökumppaneitaan lapsen pahoinpitelyyn (ml. silpomisuhka) liittyvissä kysymyksissä ja toimintamalleissa.

6. Miten monikielinen perheohjaus, viestintä ja neuvonta FGM:n ja avioliittoon pakottamisen kriminalisoinnista toteutuvat koko hyvinvointialueella? Miten varmistetaan, että ne tavoittavat perheet, joissa riskin arvioidaan olevan todellinen?

Hyvinvointialueella monikielinen perheohjaus toteutuu koko alueella kymmenelle kielelle käännetyn FGM-asukasesitteen avulla, jota jaetaan neuvoloissa, varhaiskasvatuksessa, opiskeluhuollossa ja sosiaalipalveluissa. Materiaalit kertovat, mitä FGM on, että se on rikos Suomessa sekä mistä saa tukea. Ammattilaiset käyttävät systemaattisesti tulkkipalvelua, monikielisiä materiaaleja ja yhtenäisiä puheeksioton rakenteita.

Neuvolassa FGM:stä kysyminen on osa tarkastusohjelmaa, ja raskausviikon 22 käynnillä tehdään lisäksi lähisuhdeväkivallan kartoitus. Todellisessa riskissä olevien perheiden tavoittaminen varmistetaan sillä, että FGM:stä ja lähisuhdeväkivallasta kysytään systemaattisesti kaikilta asiakkailta, myös toisen ja kolmannen polven maahanmuuttajaperheiltä.

Kotoutumista tukevissa sosiaalipalveluissa nuorten seurusteluasiat nousevat vanhempien kanssa työskennellessä välillä esiin. Vanhempien kanssa keskustellaan siitä, että Suomessa nuorten seurustelu on tavallista ja perustuu aina vapaaehtoisuuteen. Kuntien vastuulla on järjestää

yhteiskuntaorientaatiota kotoutuja-asiakkaille.
Yhteiskuntaorientaation yksi teema on Suomen lainsäädäntö, joka sisältää Suomessa asuvan oikeudet ja velvollisuudet. Myös kotoutumista tukevissa sosiaalipalveluissa käsitellään tarvittaessa vanhempien kanssa Suomen lainsäädäntöä, mm. sitä, että pakkoavioliitto on rikos.

ja

2. todeta aluehallitukselle osoitetun kysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

- 1 Valtuutettu Noreksen aluehallitukselle osoittama kysymys koskien FGMn ja ihmiskaupan riskien ehkäisystä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Kysymyksen jättäjä, palvelualuejohtajat

Päätöshistoria

Aluehallitus 11.5.2026 § 87

§ 87

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

1. Miten hyvinvointialue varmistaa, että perhekeskuksen palvelut, esimerkiksi neuvola, oppilashuolto- sekä muut lapsiperheiden palvelut, tunnistavat FGM:n ja alaikäisiin kohdistuvan ihmiskaupan riskit? Onko käytössä yhtenäinen, ajantasainen ja velvoittava toimintamalli ja tehdäänkö kuntien kanssa yhteistyötä?

Hyvinvointialueella toimiva Female Genital Mutilation (FGM) -verkosto ehkäisee tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomista ja tukee silpomisen kokeneita yhdenmukaisten toimintaohjeiden avulla. Verkosto kokoaa yhteen alueen palvelut, kunnat ja järjestöt ja varmistaa ajantasaiset toimintamallit esimerkiksi neuvolaan, opiskeluhuoltoon, sosiaalipalveluihin ja varhaiskasvatukseen. Ammattilaisten osaamista vahvistetaan jatkuvilla koulutuksilla ja ohjeistuksia päivitetään säännöllisesti. Neuvolassa FGM otetaan puheeksi raskauden alkuvaiheessa ja laajoissa tarkastuksissa, ja asia dokumentoidaan, kun taas opiskeluhuollossa riskiä arvioidaan tapaamisten yhteydessä. Kaikilla ammattilaisilla on velvollisuus toimia epäilyn herätessä, ja tarvittaessa tehdään lastensuojelu- ja poliisi-ilmoitukset.

2. Otetaanko FGM:n ja ihmiskaupan riskit järjestelmällisesti puheeksi laajoissa terveystarkastuksissa peruskoulussa sekä toisella asteella? Miten varmistetaan, että ammattilaisilla on osaaminen kysyä näistä herkästi ja turvallisesti trauma- ja väkivaltatietoisien työtöiden mukaisesti?

Perusopetuksen 1., 5. ja 8. luokan laajoissa sekä toisen asteen 1. vuosikurssin terveystarkastuksissa FGM otetaan järjestelmällisesti puheeksi silloin, kun taustatiedot viittaavat riskiin, ja sama koskee valmistavan opetuksen terveystarkastuksia sekä toisen asteen ensimmäisen vuosikurssin tarkastuksia. Lisäksi huomioidaan perheellisten opiskelijoiden lasten mahdollinen FGM- riski. Ammattilaisten osaaminen varmistetaan siten, että opiskeluhuollon yhteisiin ohjeisiin on laadittu Ihmisoikeusliiton kanssa valmiit vuorosanat sensitiiviseen puheeksiottoon, ja henkilöstöä koulutetaan trauma- ja väkivaltatietoiseen työtöteeseen vuosittaisissa FGM-verkoston koulutuksissa.

Myös lähisuhde- ja perheväkivaltatyön yksikkö Omatila suunnittelee muiden toimijoiden kanssa koulutusta koko hyvinvointialueen henkilöstölle. Koulutuksen teema on väkivallan tunnistaminen ja puheeksiottaminen. Koulutus on

jatkuvaa, jolloin voimme varmistaa hyvinvointialueen henkilöstön osaamisen.

Ihmiskaupan tunnistamiseen liittyviä koulutuksia järjestetään hyvinvointialueella sekä henkilöstö voi osallistua kansallisiin teemaa käsitteleviin koulutuksiin.

3. Mitä keskeisiä tunnuslukuja hyvinvointialue seuraa (esim. riskiepäilyt, puheeksiotot, lastensuojeluilmoitukset, koulutusten kattavuus)? Jos systemaattista seurantaa ei ole, aikooko hyvinvointialue ottaa sen käyttöön?

Neuvolassa seurataan lähisuhdeväkivaltakyselyn toteutumista. Kysely tilastoidaan potilastietojärjestelmään. Tiivis yhteistyö erikoissairaanhoidon kanssa mahdollistaa sen, että erikoissairaanhoido välittää tiedon, jos sairaalaan saapuu asiakkaita, joiden kanssa FGM:n puheeksiottoa ei ole tehty. Neuvolakortissa tulee olla merkintä asiasta. Sairaalaan ollaan neuvolaan yhteydessä ja tehdään HaiPro-ilmoitus, jos sinne saapuu asiakas, jolle silpominen on tehty ja tästä ei ollut etukäteen tietoa.

Lastensuojelun osalta omaa syykoodia ei ole vaan syykoodiksi valitaan esimerkiksi lapsen pahoinpitely. Hyvinvointialue noudattaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen laatimia syykoodeja.

4. Miten hyvinvointialue varmistaa toimivan yhteistyön esimerkiksi koulujen, poliisin ja lastensuojelun välillä tilanteissa, joissa epäillään alaikäisen viemistä ulkomaille silpomista tai avioliittoon pakottamista varten? Miten varmistetaan, että huolta herättävissä tilanteissa tehdään viiveettä lastensuojeluilmoitus ja että siihen reagoidaan kiireellisesti?

Hyvinvointialueen FGM-verkosto koostuu eri alojen ammattilaisista. Palvelulinjoilla on omat toimintaohjeet näitä tilanteita varten sekä ohjeistus tehdä tarvittaessa lastensuojeluilmoitus. Opiskeluhuollon palveluilla on yhteinen toimintaohje oppilaitosten henkilökunnan kanssa ja siinä on toimintamalli silpomisen puheeksi ottamiseen ja siihen, että silpomisesta tai sen uhasta tehdään aina ilmoitus lastensuojelulle ja poliisille. Lastensuojeluun virka-aikainen päivystys arvioi välittömän vaaran ja on tarvittaessa yhteydessä poliisiin ja rajavartiostoon. Yhteistyö toimii sujuvasti. Tarvittaessa avataan palvelutarpeen arviointi tai tarkistetaan asiakassuunnitelmaa.

5. Miten varmistetaan, ettei yksittäisen ammattilaisen epärointi tai virhetulkinta johda siihen, että lastensuojeluilmoitus jää tekemättä tai riski jää tunnistamatta?

FGM-verkosto järjestää toistuvasti koulutustilaisuuksia asiasta lasten ja perheiden kanssa työskenteleville ammattilaisille. Myös sosiaalipalveluiden neuvonta sekä lastensuojelu kouluttaa ja informoi yhteistyökumppaneitaan lapsen pahoinpitelyyn (ml. silpomisuhka) liittyvissä kysymyksissä ja toimintamalleissa.

6. Miten monikielinen perheohjaus, viestintä ja neuvonta FGM:n ja avioliittoon pakottamisen kriminalisoinnista toteutuvat koko hyvinvointialueella? Miten varmistetaan, että ne tavoittavat perheet, joissa riskin arvioidaan olevan todellinen?

Hyvinvointialueella monikielinen perheohjaus toteutuu koko alueella kymmenelle kielelle käännetyn FGM-asukasesitteen avulla, jota jaetaan neuvoloissa, varhaiskasvatuksessa, opiskeluhuollossa ja sosiaalipalveluissa. Materiaalit kertovat, mitä FGM on, että se on rikos Suomessa sekä mistä saa tukea. Ammattilaiset käyttävät systemaattisesti tulkkipalvelua, monikielisiä materiaaleja ja yhtenäisiä puheeksioton rakenteita.

Neuvolassa FGM:stä kysyminen on osa tarkastusohjelmaa, ja raskausviikon 22 käynnillä tehdään lisäksi lähisuhdeväkivallan kartoitus. Todellisessa riskissä olevien perheiden tavoittaminen varmistetaan sillä, että FGM:stä ja lähisuhdeväkivallasta kysytään systemaattisesti kaikilta asiakkailta, myös toisen ja kolmannen polven maahanmuuttajaperheiltä.

Kotoutumista tukevissa sosiaalipalveluissa nuorten seurusteluasiat nousevat vanhempien kanssa työskennellessä välillä esiin. Vanhempien kanssa keskustellaan siitä, että Suomessa nuorten seurustelu on tavallista ja perustuu aina vapaaehtoisuuteen. Kuntien vastuulla on järjestää yhteiskuntaorientaatiota kotoutuja-asiakkaille. Yhteiskuntaorientaation yksi teema on Suomen lainsäädäntö, joka sisältää Suomessa asuvan oikeudet ja velvollisuudet. Myös kotoutumista tukevissa sosiaalipalveluissa käsitellään tarvittaessa vanhempien kanssa Suomen lainsäädäntöä, mm. sitä, että pakkoavioliitto on rikos.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen tiedoksi ja

2. todeta aluehallitukselle osoitetun kysymyksen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Nores sekä 37 muuta valtuutettua osoittivat aluevaltuuston kokouksessa 24.2.2026 § 13 aluehallitukselle kysymyksen koskien FGM:n ja ihmiskaupan riskien ehkäisyä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella.

Toimivalta

Hallintosäännön 27 §:n mukaan valtuutetut voivat osoittaa aluehallitukselle kysymyksen hyvinvointialueen tai hyvinvointialuekonsernin hallintoa koskevasta asiasta.

Jos kysymyksen on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, aluehallituksen on annettava vastauksensa kysymykseen viimeistään siinä kokouksessa, joka yhdeksän viikon kuluttua kysymyksen aluevaltuuston sihteerille antamisesta ensiksi pidetään, tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu vielä antaa. Kysymys ja siihen annettu vastaus tai ilmoitus vastauksen antamatta jättämisen syystä on otettava aluevaltuuston kokouksen esityslistalle.

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria